

משנה - ביצה - רע"ב

פרק א

פרק א - משנה א פרק א - משנה ב פרק א - משנה ג פרק א -
משנה ד פרק א - משנה ה פרק א - משנה ו פרק א - משנה ז פרק
א - משנה ח פרק א - משנה ט פרק א - משנה י

פרק ב

פרק ב - משנה א פרק ב - משנה ב פרק ב - משנה ג פרק ב -
משנה ד פרק ב - משנה ה פרק ב - משנה ו פרק ב - משנה ז פרק
ב - משנה ח פרק ב - משנה ט פרק ב - משנה י

פרק ג

פרק ג - משנה א פרק ג - משנה ב פרק ג - משנה ג פרק ג -
משנה ד פרק ג - משנה ה פרק ג - משנה ו פרק ג - משנה ז פרק
ג - משנה ח

פרק ד

פרק ד - משנה א פרק ד - משנה ב פרק ד - משנה ג פרק ד -
משנה ד פרק ד - משנה ה פרק ד - משנה ו פרק ד - משנה ז

פרק ה

פרק ה - משנה א פרק ה - משנה ב פרק ה - משנה ג פרק ה -
משנה ד פרק ה - משנה ה פרק ה - משנה ו פרק ה - משנה ז

פרק א - משנה א

ביצה שְׁנוּלְדָה בְּיוֹם טוֹב. [בְּיוֹם טוֹב] שְׁלֹא אַחֲרַי שְׁבֵת עֶסְקִינָן {א}. וְטַעֲמִיהוּ דְבֵית הַלֵּל דְּאָמְרֵי לֹא תֹאכְל, מִשּׁוּם דְּכָל בֵּיצָה דְּמִתְיַלְדָּא הָאִידְנָא, מֵאֲתַמּוּל {ב} גְּמַרְהָ לֵּה, וְנִמְצְאָת שְׁבֵת מְכִינָה לְיוֹם טוֹב, וְהִתּוּרָה אָמְרָה (שְׁמוֹת טז) וְהִיא בְּיוֹם הַשְּׁשִׁי וְהַכִּינּוּ {ג}, וְסַתָּם שְׁשִׁי חַל הוּא, חַל מְכִין לְשֵׁבֶת, וְחַל מְכִין לְיוֹם טוֹב, דְּיוֹם טוֹב נִמִּי אֶקְרִי שְׁבֵת {ד}, וְאִין יוֹם טוֹב מְכִין לְשֵׁבֶת וְלֹא שְׁבֵת מְכִינָה לְיוֹם טוֹב {ה}. וְהַכְּנָה כִּי הָד דְּבֵיצָה אָף עַל גַּב דְּבִידֵי שְׁמִים הִיא, מְקַרְיָא הַכְּנָה. וּמִיָּהוּ שְׁבֵת וְיוֹם טוֹב דְּחֻשִׁיבִי, בְּעֵינָא סְעוּדָתָן הַזְּמַנָּה בְּחַל, וְאִין אֶחָד מֵהוֹן מְכִין לְחַבְרוֹ אֶפְלוּ בְּהַכְּנָה דְּבִידֵי שְׁמִים, אֲבָל סְעוּדָת חַל לֹא חֲשִׁיבָא וְלֹא בְּעֵינָא הַזְּמַנָּה, הַלְכָּךְ בְּאֶחָד בְּשֵׁבֶת בְּעֵלְמָא שְׁאִינוּ יוֹם טוֹב לִית לָן לְמִיסַר בֵּיצָה שְׁנוּלְדָה בּוּ לְפִי שְׁנַגְמַרְהָ בְּשֵׁבֶת, דְּסְעוּדָת חַל לֹא אֶצְרַכָּה רַחֲמָנָא זְמוּן מִבְּעוּד יוֹם. וְאֶסְרוּ בֵּיצָה שְׁנוּלְדָה בְּכָל יוֹם טוֹב, וְאָף עַל פִּי שְׁאִינוּ אַחֲרַי שְׁבֵת, גְּזָרָה מִשּׁוּם יוֹם טוֹב שְׁאֲחֲרַי שְׁבֵת. וְכֵן אֶסְרוּ בֵּיצָה שְׁנוּלְדָה בְּכָל שְׁבֵת לְגַמְעָה חֲתָה, גְּזָרָה מִשּׁוּם שְׁבֵת שְׁאֲחֲרַי יוֹם טוֹב. וְשְׁבֵת וְיוֹם טוֹב הַסְּמוּכִים זֶה לָזֶה, בֵּיצָה שְׁנוּלְדָה בְּזֶה אֶסְוֶרָה בְּזֶה {ו}. וְכֵן שְׁנֵי יָמִים טוֹבִים שֶׁל רֵאשִׁי הַשָּׁנָה {ז}. אֲבָל שְׁנֵי יָמִים טוֹבִים שֶׁל גְּלוּת, דְּמַמָּה נִפְשָׁךְ אֶחָד מֵהֶם חַל, בֵּיצָה שְׁנוּלְדָה בְּזֶה מִתְּרַת בְּזֶה {ח}: **שְׂאֵר בְּכֻזִּית.** לְעֵנָן אֶכִּילָה כְּלִי עֲלֵמָא לֹא פְּלִיגִי דְּזֶה וְזֶה בְּכֻזִּית, מִדְּפִתַח הַפְּתוּב בְּשְׂאֵר וְסִיָּם בְּחֻמְץ, שְׂאֵר לֹא יִמְצָא בְּבִתְיָכֶם כִּי כָּל אוֹכֵל מִחֻמְצָת (שְׁמוֹת יב), לוֹמַר לָךְ זֶהוּ שְׂאֵר וְזֶהוּ חֻמְץ, כְּזֶה כֵּן זֶה. כִּי פְּלִיגִי לְעֵנָן בְּעוֹר, בֵּית שְׂמַאי סְבָרֵי מִדְּכֻתַב רַחֲמָנָא לְתַרְוִיָּהוּ, שְׂאֵר וְחֻמְץ {י}, וְלִכְתוּב חֻמְץ שְׂאִין חֲמוּצוֹ קֶשֶׁה וְאֶפְלוּ הַכִּי חֵיב לְבַעַר וְקַל וְחֻמְרָא לְשְׂאֵר שְׁחֲמוּצוֹ קֶשֶׁה, אֶלָּא שְׂמַע מִנָּה שְׂעוּרוֹ שֶׁל זֶה לֹא כְּשְׂעוּרוֹ שֶׁל זֶה, וְלֹא יִלְפִינָן בְּעוֹר מֵאֶכִּילָה. וּבֵית הַלֵּל סְבָרֵי זֶה וְזֶה בְּכֻזִּית, דְּיִלְפִינָן בְּעוֹר מֵאֶכִּילָה. וּמִשּׁוּם דְּהִנְדָּ תִּלְתַּת מְלִי מְקִלֵי בֵּית שְׂמַאי וּמְחַמְרֵי בֵּית הַלֵּל גְּבִי יוֹם טוֹב, תִּנָּא לְהוּ הַכָּא גְּבִי הַדְּדִי: **בְּכֻזִּיתָת.** תִּמְרָה:

פרק א - משנה ב

הַשּׁוֹחֵט חֲתָה וְעוֹף. הַבָּא לְשַׁחֵט חֲתָה וְעוֹף וְנִמְלָךְ בְּבֵית דִּין כִּי צַד יַעֲשֶׂה: **בֵּית שְׂמַאי אוֹמְרִים.** בֵּית דִּין מוֹרִין לוֹ שְׂשִׁיחַט לְכַתְּחֵלָה וְיַחֲפֹר בְּדָקָר נְעוּץ שְׂהַכִּינוּ מִבְּעוּד יוֹם, כְּלוּמַר שְׂיַעֲקוּר אוֹתוֹ מִמְּקוֹם נְעִיצָתוֹ וְיַעֲלֶה עֶפֶר וְיִכְסֶה בּוּ. וּמִיָּרֵי כְּשֶׁהוּא נְעוּץ בְּעֶפֶר תַּחוּם הָרְאוּי לְכַסּוּי, שְׂאִינוּ מְחַסֵּר כְּתִישָׁה {יג}: **דָּקָר.** יִתֵּד שְׁנוּעֲצִים בְּאֶרֶץ. לְשׁוֹן וְיִדְקָר אֶת שְׁנֵיהֶם (בְּמִדְבָּר כח): **שְׂאֵפֶר כִּירָה מוֹכֵן הוּא.** לָאוּ אִמְלִיתִיהוּ דְּבֵית שְׂמַאי וּבֵית הַלֵּל קָאִי, אֶלָּא מִלְתָּא בְּאֲנָפִי נִפְשָׁה הִיא, וְהַכִּי קָאֲמַר וְאֶפֶר כִּירָה מוֹכֵן הוּא וְאִינוּ צְרִיךְ הַזְּמַנָּה, דְּדַעֲתִיהָ עֲלוּיָהּ. וְלֹא שְׁנוּ אֶלָּא שְׂהַסַּק מִעֲרַב יוֹם טוֹב, אֲבָל הַסַּק בְּיוֹם טוֹב אֶסוּר {יד}, דְּלִיכָא לְמִימַר דַּעֲתִיהָ עֲלוּיָהּ מֵאֲתַמּוּל. וְאִם רְאוּי

לצללות בו ביצה, שעדין הוא רמץ חס, אף על פי שהסק ביום טוב מתר לכסות בו, דאידי דחזי להפוכי ביה לצלות בו ביצה, שקיל ליה נמי ומכסה בו:

פרק א - משנה ג

אין מוליכין את הסלם משובד לשובד. בסלם של עליה פלי עלמא לא פליגי דאסור, ובסלם של שובד נמי כשהוא מוליכו ברשות הרבים מודו בית הלל דאסור, שהרואה אומר לתקן גגו הוא מוליכו ועושה מלאכה ביום טוב. כי פליגי שמוליכו ברשות היחיד ואין בני אדם רואים אותו. בית שמאי סברי אין מוליכין, שכל דבר שאסרו חכמים מפני מראית העין אפלו בחדרי חדרים אסור. ובית הלל מתירין, אף על גב דבעלמא דינא הכי הוא, הקא שרי משום שמחת יום טוב {טו}: מחלון לחלון. באותו שובד עצמו, שקד דרך שובד להיות בו [מחצות הרבה] קן לכל זוג וזוג, וחלון לכל קן וקן: זה וזה אני נוטל. פלוגתיהו דבית שמאי ובית הלל דוקא בברכה ראשונה. שדרך מגדלי יונים תמיד להניח ברכה ראשונה, דהינו שתי גוזלות ראשונות, שהאמהות משתעשעות בהן ולא יברחו. ובית שמאי סברי דבדבור בעלמא לא סגי, דלמא כי שקיל להו למחר אתי לאמלוכי וחס עליהו והוי טלטול שלא לצרך, אבל משנענע ומשמש בהן מבעוד יום לשחיטה ולא חס עליהו תו לא חישנין דחיס. ובית הלל סברי לא גזרינן דלמא חיס עליהו, ואפלו בברכה ראשונה:

פרק א - משנה ד

זמן שחורים ומצא לבנים. הא מלתא דפשיטא הוא ולא אצטריך למתניה. אלא הכי קאמר, זמן שחורים ולבנים ומצא שחורים במקום לבנים ולבנים במקום שחורים. והכי פרושא דמתניתין, זמן שחורים בקן זה ומצא בו לבנים, זמן בשני לבנים ומצא בו שחורים, מהו דתימא הני אינהו ואתהפיך אתהפוכי, קא משמע לן {יז}: שנים ומצא שלשה. ואינו מכיר המוכנין, כלן אסורים: שלשה ומצא שנים מתרים. האחד הלך והשנים נשארו. ולא אמרינן פשם שהאחד הלך כן הלכו כלם והני אחרניינינהו: זמן בתוך הקן ומצא לפני הקן. ובתוך הקן לא מצא כלום, אסורים: ואם אין באותו שובד אלא הו הרי אלו מתרין. ואף על פי שיש שובד אחר קרוב לו בתוך חמשים אמה {יט}, אם אין אותו שובד בשורה של שובד זה בשוה אלא בקרן זוית {כ}, לא אמרינן מההוא שובד הקרוב אתו. שהגוזלות כל זמן שאינם פורחים אלא מדדין ברגליהו אינן מדדין אלא כנגד הקן שלהן בשוה, שאם רואין קניהן כשהופכים לאחוריהם מדדין, ואם לאו אין מדדין:

פרק א - משנה ה

תריסין. מוכרי בשמים יש להן חניות העשויות כמין תבות, ועומדות בשוק, ואינן מחברות לקרקע. ותריסין הן דלתות שסוגרין בהן פתחי אותן תבות, ופעמים שמסלקים אותן תריסין מפתח התבה ושוחטין עליהן הסממנין שבחנות: **מתירין אף להחזיר**. בתריסין שאין להם ציר כלל כלי עלמא לא פליגי דשרי אפלו לנעל בהן פתח [בית שבתוך] החצר. ובתריסין שיש להן ציר מן הצד כלי עלמא לא פליגי דאסור לנעל בהן אפלו פתחי חניות, דדמי לבגנן {כא}. כי פליגי בתריסין שיש להן ציר באמצע כעין בליטה ותוחבין אותה בחר שבאמצע דפן פתח החנות, בית שמאי סברי גזרינן ציר באמצע אטו ציר מן הצד, ובית הלל סברי לא גזרינן בתריסי חניות, ושרי להחזיר, משום דבעי לאפוקי תבלין, ואי לא שרית ליה לאהדורי לא פתח, ואתי לאמנועי משמחת יום טוב: **העלי**. יד של עץ גדול הרבה ועגל שפותשים בו את הריפות ודומיהן. ומפני כבדו וגדלו אין תורת כלי עליו: **לקצב**. לחתוך: **ובית הלל מתירין**. משום שמחת יום טוב, ואף על פי שאין עליו תורת כלי {כב}: **לפני בית הדריסה**. שידרסו עליו בני אדם, כדי שלא יפסיד: **ולא יגביהנו**. לטלטלו לאחר הפשטתו: **ובית הלל מתירין**. דאי לא שרית ליה לא שחיט כדי שלא להפסיד העור, וממנע משמחת יום טוב: **לא את הקטן**. ולא כל מידי דלאו צרף אכילה: **ובית הלל מתירין**. דאמרי מתוך {כג} שהתרה הוצאה לצרף אכילה, התרה נמי שלא לצרף אכילה. והוא שיהיה בה צרף מצוה {כד} כגון הני דחשיבי במתניתין, או צרף הנאה, כגון מפתח ביתו {כה} וכיוצא בהן. לאפוקי הוצאת אבנים וכיוצא בזה, דבהא מודו בית הלל דאסור:

פרק א - משנה ו

אין מוליכין חלה. ביום טוב. אף על פי שמותר בהפרשתה לא שרו ליה בהולכתה, אלא תקון עסתו התירו לו {כו} ולא יותר: **מתנות**. הזרוע והלחיים והקבה: **גזרה שוה**. לאו דוקא, דכלה מדרבנן גזרו משום גזרה דאין מגביהין תרומות ומעשרות ביום טוב. אלא דומיא דגזרה שוה: **מתנה לפהו**. מעשרים וארבע מתנות כהונה: **כשם שאין מוליכין את התרומה וכו'**. הך מתניתין אדחיא לה בגמרא, דלא נחלקו בית שמאי ובית הלל שמוליכין חלה ומתנות. לא נחלקו אלא בהולכת תרומה, שבית שמאי אומרים אין מוליכין, ובית הלל אומרים מוליכין. אמרו להן בית הלל לבית שמאי, חלה ומתנות מתנה לפהו, ותרומה מתנה לפהו, כשם שמוליכין את המתנות כך מוליכין את התרומה. אמרו להם בית שמאי, לא, אם אמרתם בחלה ומתנות שזכאי בהרמתן, שנתנו חכמים כח ורשות בהפרשתן, לפי שהחיוב שלהן בא ביום טוב דלשין ושוחטין ביום טוב, וכיון שהתרו אותן של יום טוב שרינן להו להוליך אפלו אותן שנעשו מערב יום טוב, תאמרו בתרומה שאינו זכאי בהרמתה, שהרי אי אפשר שיבא חיוב תרומה לכרי ביום טוב, לפי שאין חיוב תרומה אלא משעת מריחה בכרי, ואין מרחין ביום טוב {כז}, הלכך אין מוליכין תרומה

פרק א - משנה ז

בְּמִדּוּף שֶׁל עֵץ. אָבֵל לֹא שֶׁל אָבֶן. וּמִיָּהוּ בְּמִדּוּף שֶׁל עֵץ נִדּוּכִין כְּדַרְכּוֹ וְאִין צָרִיךְ שְׁנוּי, מִפְּנֵי שֶׁהֵן מְפִיגִין טַעֲמָן אִם נִדּוּכִין מֵאֲתָמוּל: **וְהַמֶּלַח בְּפֶדֶף.** שֶׁל חָרֵס יְדוּכְנוּ: **אוּ בְעֵץ פָּרוּר.** הוּא הַכֶּף שֶׁמְגִיסִים בּוֹ הַקְּדָרָה. דְּמֶלַח בְּעֵי שְׁנוּי, שֶׁהִיָּה לוֹ לְדוּף מֵאֲתָמוּל, שְׁאִינּוּ מְפִיג טַעֲמוֹ. וְהִלְכָה שֶׁהֵבֵא לְדוּף מֶלַח בְּיוֹם טוֹב מִטָּה הַמְדוּכָה עַל צְדָה וְדָף עַל יְדֵי שְׁנוּי. וְהִתְבַּלִּין נִדּוּכִין כְּדַרְכּוֹ וְאִין צָרִיכִין שְׁנוּי:

פרק א - משנה ח

בוֹרֵר אֶכֶל וְאוֹכֵל. מְלַקֵּט הָאֶכֶל אֶחָד אֶחָד מִן הַפְּסֻלָּת: **בוֹרֵר כְּדַרְכּוֹ בְּחִיקוֹ.** וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִהְיֶה טָרַח בְּרֵרַת הַפְּסֻלָּת מְרַבָּה. אָבֵל אִם טָרַח בְּרֵרַת הַפְּסֻלָּת מְרַבָּה עַל טָרַח בְּרֵרַת הָאֶכֶל, כְּגוֹן שֶׁהַפְּסֻלָּת דַּק בְּיוֹתֵר, אָף עַל פִּי שֶׁהָאֶכֶל מְרַבָּה בְּשַׁעוּרוֹ עַל הַפְּסֻלָּת, מוֹדִים בֵּית הַלֵּל שֶׁבוֹרֵר אֶת הָאֶכֶל וּמְנִיחַ אֶת הַפְּסֻלָּת, דְּלַמְעוּטֵי בְּטָרְחָא עֲדִיף: **אָף מְדִיחַ וְשׂוֹלָה.** שֶׁמְבִיא כְּלֵי מְלֵא קְטָנִית וְנוֹתֵן עָלָיו מִים, וְהַפְּסֻלָּת צָף עַל פְּנֵי הַמַּיִם וּמְסִיר אוֹתוֹ בְּיָדוֹ. שׂוֹלָה, כְּמוֹ שֶׁל נְעֻלִיד (שְׁמוֹת ג). וְאִין הִלְכָה כְּרַבֵּן גְּמְלִיאֵל:

פרק א - משנה ט

אִין מְשַׁלְּחִין בְּיוֹם טוֹב. דּוֹרוֹן אִישׁ לְרַעְהוּ: **אֵלֶּא מְנוֹת.** דְּבַר מוֹכֵן שְׁאִינּוּ עֲשׂוּי לְהַנִּיחוֹ לְמַחֵר, כְּגוֹן חֲתִיכוֹת בֶּשֶׁר וְדָגִים: **וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים כּוֹי.** וְלֹא שָׂרוּ בֵּית שְׂמַאי אֵלֶּא לְשַׁלַּח עַל יְדֵי אָדָם אֶחָד אוֹ שְׁנַיִם, אָבֵל שְׁלֹשָׁה בְּנֵי אָדָם אוֹ יוֹתֵר נוֹשְׂאֵי מְנַחָה אֲסוּר, דְּאֹשָׁא מְלֵתָא טוֹבָא וְנִרְאִין כְּמוֹלִיכִין לְמַכֵּר בְּשׂוּק: **אָבֵל לֹא תְּבוּאָה.** שְׁאִינָה רְאוּיָה לְאֶכִּילָה, שֶׁהָרִי צָרִיכָה טְחִינָה, וְאִין טוֹחֲנִין בְּיוֹם טוֹב {ל}: **וְרַבִּי שְׁמַעוֹן מְתִיר בְּתְבוּאָה.** שֶׁיִּכּוֹל לְכַתְּשָׁה בְּמַכְתֶּשֶׁת קְטָנָה {לֹא} וַיִּבְשְׁלָה מַעֲשֶׂה קְדָרָה. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן:

פרק א - משנה י

מְשַׁלְּחִין כְּלָיִם תְּפוּרִין. דְּחִזּוּ לְמַלְבוּשׁ. וְשְׂאִינָן תְּפוּרִין חִזּוּ לְאֶכְסוּיִי: **כְּלָאִים.** כְּשֶׁהֵן קָשִׁין שְׂאִין מְחַמְמִין מִתֵּר לְשַׁכַּב עֲלֵיהֶם: **סַנְדַּל מְסַמֵּר.** שֶׁל עֵץ מְחַפֵּה מְסַמֵּרִים. שֶׁגִּזְרוּ חֲכָמִים עָלָיו שֶׁלֹּא לְנַעֲלוֹ בְּשַׁבַּת וַיּוֹם טוֹב מְשׁוּם מַעֲשֶׂה שֶׁהִיָּה שְׁנֵהָרְגוּ הַרוּגֵי מַלְכוּת עַל יָדוֹ, כְּמַבְאָר בְּמַסְכַּת שַׁבַּת פָּרָק בְּמָה אֲשֶׁה יוֹצֵאָה [דף ס]: **וְלֹא מְנַעַל שְׂאִינּוּ תְּפוּרִי.** וְאֶפְלוּ הוּא מְחַבֵּר בֵּיתְדוֹת שֶׁל עֵץ וְכִיּוֹצֵא בָּהֶן: **אָף לֹא מְנַעַל לְבָנוּ.** בְּאֲתֵרִיָּה דְּרַבִּי יְהוּדָה לֹא

היו נועלים מנעל לבן עד שמשחירים אותו: **שצריך אמן**. להשחירו: **כל שנאותיו בו**. הכי קאמר, כל שנאותיו בו בחל כמות שהוא ואינו צריך למלאכה אחרת, אף על פי שאין נאותיו בו ביום טוב, כגון תפלין {לב}, שבחל לובשין אותן כמות שהן וביום טוב אין לובשין אותן, משלחין אותן ביום טוב:

פרק ב

פרק ב - משנה א

יום טוב שחל להיות ערב שבת לא יבשל בתחלה. כלומר לא יהא תחלת בשולו ועקרו לשום שבת, אלא לשום יום טוב יהא תחלת בשולו, ומה שמותיר יהא לשבת. ועושה תבשיל מערב יום טוב. לשם ערובי תבשילין {א}. אית דאמרי טעמא דהאי תבשיל מערב יום טוב, משום כבוד שבת הוא, שמתוך שמערב יום טוב זוכר השבת, יברר מנה יפה לשבת {ב} ולא ישכח שבת משום טרדת יום טוב. ואית דאמרי משום כבוד יום טוב הוא, כדי שיראו שאין אופין מיום טוב לשבת אלא אם כן התחיל מבעוד יום, דביום טוב אינו אלא גומר, קל וחומר מיום טוב לחל דלגמרי אין אופין ולא מבשילין. ומברכים על ערובי תבשילין כדרך שמברכים על ערובי חצרות. וצריך לזכות על ידי אחר לכל מי שרוצה אחר כך לסמוך על ערובו, ואפלו שלא מדעתו, דזכין לאדם שלא בפניו: **אכלו או שאבד**. אותו תבשיל שבשל, מערב שבת {ד}: **סומך עליו**. לבשל בשולו ביום טוב לצרף שבת. אבל מתחלתו אין ערובי תבשילין פחות מכזית {ו}, בין לאחד בין למאה. ואם התחיל בעסתו ונאבד ערובו, מה שהתחיל גומר:

פרק ב - משנה ב

מטבילין את הכל. שחיב אדם לטהר עצמו ברגל {ז}. וכל מה שצריך טבילה, בין אדם בין פלים, מטבילין מלפני השבת: **פלים מלפני השבת**. שפיון שהם ראויין לאחר טבילה לדבר שלא היו ראויין לו קדם טבילה, אי מטביל להו בשבת וביום טוב הנה ליה מתקן מנא ואסור. ושבת דנקט הקא להודיעך פחו דבית הלל, דאפלו בשבת שרו להטביל אדם, משום דנראה כמיקר וכמצטנן {ח} ורוחץ לתענוג ולא לשם טבילה:

פרק ב - משנה ג

ושוין שמשיקין את המים בכלי אבן. מי שיש לו מים יפים לשתות ונטמאו, ממלא מהן כלי אבן שאינו מקבל טמאה, ונותנן במקוה מים מלוחים {ט} או עכורים עד שנושקים מים למים, נמצאו אלו זרועים

וּמַחְבְּרִים לְמִי מְקוּהָ וּבִטְלוּ אֲגַבֵּיהוּ וְטָהְרוּ. וְאִין טָהָרָה בְּמִקּוּהָ לְשׁוּם אֶכֶל וּמִשְׁקָה אֶלָּא לְמִים בְּלִבָּד, וְלֹא בְּתוֹרַת טְבִילָה אֶלָּא בְּתוֹרַת זְרִיעָה: **אָבֵל** לֹא מְטַבֵּילִין. שְׂאִין נוֹתְנִין אוֹתָן בְּכָלִי עַץ טָמֵא, שְׂצָרִיף טְבִילָה לְכָלִי, לְהַשִּׁיק בּוֹ כְּדִי לְעֹלוֹת טְבִילָה לְכָלִי {י} אֲגַב הַשְּׁקֵת מִים: **וּמְטַבֵּילִין מִגֵּב לָגַב.** מִי שֶׁהִטְבִּיל כְּלִים לְדַעַת שְׂיִדְרֹף בְּהוֹן זֵיתִים בְּבֵית הַבַּד לְשִׁמּוֹן שֶׁל חֲלִין, וְנִמְלֹף לְדָרֹף בְּהוֹן עֲנָבִים בְּגַת לֵינּוּ שֶׁל תְּרוּמָה, צָרִיף לְהִטְבִּילוֹן פְּעַם שְׁנֵיחָ לְשֵׁם תְּרוּמָה. וְכֵן אִם הִטְבִּיל כְּלִים לְשֵׁם תְּרוּמָה וְנִמְלֹף לְעֲשׂוֹת בָּהֶם קִדְשׁ, צָרִיכִים טְבִילָה שְׁנֵיחָ לְשֵׁם קִדְשׁ. וְאוֹתָהּ טְבִילָה יָכֹל לְהִטְבִּיל בְּיוֹם טוֹב, שְׂאִין כָּאוֹן תְּקוּן כְּלִי, לְפִי שְׂאִין טְבִילָה זֹו לְהַעֲלוֹת אוֹתָן מִיַּדִּי טָמְאָה אֶלָּא לְתוֹסַפֵּת טָהָרָה: **וּמַחְבֹּרָה לְחַבּוּרָה.** אִם הִטְבִּיל כְּלִים עַל מְנַת לְאָכֵל פְּסָחוֹ עִם חַבּוּרָה זֹו וְנִמְלֹף לְהַמְנוֹת עִם חַבּוּרָה אַחֲרַת וּבְאֵ לְהִטְבִּיל כְּלָיו פְּעַם שְׁנֵיחָ, אוֹתָהּ טְבִילָה מִתָּר לְעֲשׂוֹתָהּ בְּיוֹם טוֹב {יא}:

פרק ב - משנה ד

מְבִיאִין שְׁלָמִים בְּיוֹם טוֹב. שְׁלָמֵי חֲגִיגָה, לְפִי שְׂיֵשׁ בָּהֶם צָרֹף אֶכִּילָה לְאָדָם: **וְאִין סוּמְכִין עֲלֵיהֶם.** שֶׁהִסְמִיכָה אֶסוּרָה מְשׁוּם שְׁבוּת, שֶׁבְּכָל כָּחוֹ הִיָּה סוּמְךָ וְהוּהָ לִיָּה מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּבַעֲלֵי חַיִּים {יב}. אֶלָּא סוּמְכִין עֲלֵיהֶם מְעַרְבֵי יוֹם טוֹב, דְּלִית לְהוּ לְבֵית שְׂמָאֵי תַּכְף לְסַמִּיכָה שְׁחִיטָה: **אָבֵל לֹא עוֹלוֹת.** חוּץ מִתְּמִידִין וּמוֹסְפִין שֶׁהוֹן קָרְבָן צְבוּר וְזִמְנוֹן קְבוּעַ. אָבֵל לֹא יָבִיא עוֹלֹת יָחִיד, שְׂאִין בָּהּ אֶכִּילַת הַדְּיוּט. וְאֶפְלוּ עוֹלוֹת רְאִיָּה קְרָבוֹת בְּשַׁאֲרֵי יָמוֹת הַרְגֵל וְלֹא בְּיוֹם טוֹב, דְּרַחֲמֵנָא אָמַר (בְּמִדְבָר כֹּט) עֲצַרְתָּ תַּהֲיָה לְכֶם, לְכֶם וְלֹא לְגִבְהָ: **וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים.** מְבִיאִים שְׁלָמֵי חֲגִיגָה וְעוֹלוֹת רְאִיָּה, דְּכַתִּיב (דְּבָרִים טז) עֲצַרְתָּ לְה', כָּל דְּלֵה'. אָבֵל נְדָרִים וּנְדָבוֹת דְּבָרֵי הַכֹּל אִין קָרְבִין {יג} בְּיוֹם טוֹב, לֹא עוֹלוֹת וְלֹא שְׁלָמִים:

פרק ב - משנה ה

לֹא יָחַם אָדָם חֲמִין לְרַגְלָיו. אֶכֶל נֶפֶשׁ הַתִּירָה הַתּוֹרָה, וְלֹא לְהַבְעִיר אוֹר בְּשִׁבִיל רְחִיעָה: **וּבֵית הַלֵּל מְתִירִין.** דְּמַתּוֹף שֶׁהַתִּירָה הַבְּעָרָה לְצָרֹף אֶכִּילָה, הַתִּירָה נְמִי שְׂלֹא לְצָרֹף אֶכִּילָה כְּשֵׂישׁ בָּהּ צָרֹף אִיזוֹ הַנָּאָה. וּפְסִק הַלְכָה, דְּחֲמִין שֶׁהוּחֲמוּ בְּיוֹם טוֹב רוּחַץ בְּהוֹן פָּנָיו יָדָיו וְרַגְלָיו, אָבֵל לֹא כָּל גּוֹפּוֹ, דְּגִזְרוּ יוֹם טוֹב אִטּוֹ שֶׁבֶת. וְחֲמִין שֶׁהוּחֲמוּ מְעַרְבֵי יוֹם טוֹב רוּחַץ בְּהוֹן כָּל גּוֹפּוֹ בְּיוֹם טוֹב:

פרק ב - משנה ו

אִין טוֹמְנִין אֶת הַחֲמִין מִיוֹם טוֹב לְשֶׁבֶת. דְּסָבְרֵי בֵּית שְׂמָאֵי אִין אוֹפִין אֶלָּא אִם כֵּן עָרַב בְּפֶת, וְאִין מְבַשְּׁלִין אֶלָּא אִם כֵּן עָרַב עַל הַתְּבַשִּׁיל, וְאִין טוֹמְנִין אֶלָּא אִם כֵּן הָיוּ לוֹ חֲמִין טְמוּנִין מְעַרְבֵי יוֹם טוֹב. וּבֵית הַלֵּל סָבְרֵי דְאוֹפִין וּמְבַשְּׁלִין וְטוֹמְנִין עַל עָרוֹב שֶׁל תְּבַשִּׁיל בְּלִבָּד. וּמִיָּהוּ בְּגִמְרָא מוֹכַח דְּבֵית

הלל נמי בעו פת ובשר. וכן הלכה: **אין זוקפין מנורה**. של חליות שנתפרקו חליותיה, אין מחזירין אותן, דהוי כבונה, ויש בנין בכלים. ובית הלל סברי אין בנין בכלים {יט}: **גריצין**. כפרות עבות {כ}: **אלא ריקין**. כפרות דקות, דסברי בית שמאי אין אופין פת מרבה ביום טוב משום טרחא. ובית הלל אומרים אופין פת מרבה ביום טוב, שבזמן שהפת מרבה היא נאפית יפה: **וחרי**. עסה גדולה הנאפית על גבי גחלים, משום דבעיא הסק גדול, שהגחלים הולכות ועוממות, וטרחא איפא. ואין הלכה כרבן גמליאל בכל מה שמחמיר כדברי בית שמאי:

פרק ב - משנה ז

מכבדין בין המטות. שאוכלין שם. שרגילים להסב ולאכל על גבי מטות. ומפני שהוא מקום מעט לא חישינן שמא ישוה גמות {כא} כדחישינן גבי בית שהוא גדול ואי אפשר שלא יהיה שם גמא: **מגמר**. לבונה על גבי גחלים להריח בה. אבל לגמר את הפלים דברי הכל אסור: **מקלס**. כרעיו ובני מעיו תלויין חוצה לו [בצדו] כשצולחו, והיו עושים זכר לפסח דכתיב ביה (שמות יב) ראשו על כרעיו ועל קרבו. מקלס, כגבור זה שקלי זינו עמו. תרגום וכובע נחשת, וקולסא דנחשא. ורמב"ם פרש מקלס, מכבד, לשון קלוס: **וחכמים אוסרין**. בשלשתן. כבוד, משום אשוויי גמות. ומגמר, משום דלאו צרד לכל נפש הוא, שאינו אלא למפנקים ולמענגים ולמי שריחו רע. מקלס, מפני שגראה כאוכל קדשים בחוץ. והלכה כחכמים:

פרק ב - משנה ח

פרתו יוצאה ברצועה שבין קרניה. לנוי {כב}. ואמרו חכמים משאוי הוא ואינו תכשיט לה. ולא פרתו של רבי אלעזר בן עזריה היתה אלא של שכנתו, ועל שלא מחה בה נקראת על שמו: **ומקרדין ביום טוב**. כמין מגרה קטנה של ברזל ששניה דקות ומחככין ומגרדין {כג} בה הבהמה, ואף על גב דעביד חבורה {כד}: **ברחים שלהו**. קטנות העשויות לכד: **מקרצפין**. במגרה של עץ ששניה גסות ואין עושין חבורה: **אף לא מקרצפין**. דגזרינן קרצוף אטו קירוד. ואין הלכה כרבי אלעזר בן עזריה בשלשה דברים הללו, אלא במקרדין את הבהמה בלבד, משום דבהא קם ליה בשטתיה דרבי שמעון דאמר דבר שאין מתכוון מתר, וקימא לו כותיה. וחכמים דפליגי עליה סברי כרבי יהודה דאמר דבר שאין מתכוון אסור, ואינה

פרק ב - משנה ט

משום שלשה כלים. שאם פרש אחד מהן אינן שברי כלים, אלא כל אחד מהם חשוב כלי בפני עצמו וטמא, אף על פי שבעודן ברחים הן מחברים

וּנְרָאִים כְּכֹלֵי אֶחָד : **מְשׁוּם כְּלֵי קְבוּלָה**. הַתְּחַתּוֹנָה שְׁמֻקְבָּלֶת אֲבֵק שְׁחִיקֶת הַפְּלִפְלִים דְּרָדְדְּ נִקְבֵי הַכְּבָרָה, טְמֵאָה מְשׁוּם כְּלֵי קְבוּלָה, שְׁכְּלֵי עֵץ שְׁיֵשׁ לוֹ בֵּית קְבוּלָה הוּא : **וּמְשׁוּם כְּלֵי מִתְכּוֹת**. הַעֲלִיוֹנָה שְׁכּוֹתְשִׁין וְטוֹחֲנִין בְּהַפְּלִפְלִין, טְמֵאָה מְשׁוּם כְּלֵי מִתְכּוֹת, דְּמְשׁוּם כְּלֵי עֵץ לִיכָא לְטְמוּיָהּ, דְּפְשׁוּטִיָּהּ טְהוּרִין, אֶלְא מְשׁוּם צְפוּיָהּ הַתְּחַתּוֹן שְׁהוּא שֶׁל מִתְכּוֹת { כז } : **וּמְשׁוּם כְּלֵי כְבָרָה**. אֶמְצָעִית שְׁהִיא מְקַפֶּת אֶת הַכְּבָרָה { כח } . מְשׁוּם כְּלֵי עֵץ לֹא מְטַמְאָה, דְּאִין קְבוּלָה קְבוּלָה, אֶלְא חֲכָמִים גְּזָרוּ טְמֵאָה עַל הַכְּבָרָה מְשׁוּם כְּלֵי אַרוּג { כט } . וְאֶפְלוּ אִין הַכְּבָרָה שֶׁל מִתְכּוֹת { ל } , מְטַמְאָה מְשׁוּם כְּלֵי כְבָרָה :

פרק ב - משנה י

עֲגָלָה. הַעֲשׂוּיָה לְשַׁחַק לְקָטָן, וּמִיִּחְדָּת לוֹ לִישֵׁב עָלֶיהָ { לא } : **טְמֵאָה מִדְּרָס**. אִם הִיָּה הַקָּטָן זָב נַעֲשִׂית הַעֲגָלָה אֲב הַטְּמֵאָה : **וְנִטְלָת בְּשַׁבָּת**. דְּתוֹרַת כְּלֵי עָלֶיהָ : **וְאִינָה נִגְרָרַת**. בְּשַׁבָּת : **אֶלְא עַל גְּבֵי כְלִים**. עַל גְּבֵי בְּגָדִים, מִפְּנֵי שְׁעוֹשָׂה חֲרִיץ בְּקַרְקַע, וְחוֹפֵר חֵיב מְשׁוּם חוֹרֵשׁ : **רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר כּוּ**. תְּרִי תִנְאִי נִינְהוּ וְאֵלִיבָא דְּרַבִּי יְהוּדָה, דְּתִנְאָ קָמָא נְמִי רַבִּי יְהוּדָה הִיא דְּאָמַר דְּבַר שְׁאִין מִתְּפִינָן אֶסוּר. וְאֶתָּא הִיא תִנְאָ אַחֲרִיתִי וְאָמַר דְּלֹא אֶסַר רַבִּי יְהוּדָה בְּעֲגָלָה שֶׁל קָטָן, מִפְּנֵי שְׁאִינָה עוֹשָׂה חֲרִיץ בְּהַלוּכָה { לב } עַל יָדֵי חֲפִירָה, אֶלְא כּוּבְשֶׁת הַקַּרְקַע וְנִדּוּשׁ תְּחַתִּיָּהּ וְנַעֲשָׂה עֲפָרָה נְמוּדָה, אֲבַל אִינָה מְזִיזָה עֶפֶר מִמְּקוֹמָהּ. וּכְבָר אֶפְסִיקָא הַלְּכָתָא כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן דְּאָמַר גּוֹרֵר אָדָם מִטָּה כְּסֵא וְסַפְסָל, וּבִלְבָד שְׁלֹא יִתְכַּוֵּן לַעֲשׂוֹת חֲרִיץ :

פרק ג

פרק ג - משנה א

אִין צְדִין דְּגִים. אַף עַל גַּב דְּשְׁחִיטָה וְאֶפְיָה וּבְשׁוּל מְאָבוֹת מְלֵאכוֹת הֵן וְהִתְרוּ לְצַרְדֵּי יוֹם טוֹב, צִידָה דְּמֵאָ לְקַצִּירָה, וּקַצִּירָה לֹא הִתְרָה בְּיוֹם טוֹב { א } . בִּיבְרִין שֶׁל דְּגִים, הֵן בְּרִכוֹת שֶׁל מִים שְׁדְּגִים מִתְּגַדְּלִים שָׁם. בִּיבְרִים שֶׁל חֵיָה, קַרְפִּיפּוֹת מְקַפִּין גָּדַר סָבִיב וּמְבִיאִים שָׁם חֵיִוֹת וְיוֹלְדוֹת וּמִתְּגַדְּלוֹת שָׁם : **וְאִין נוֹתְנִין**. לְפָנֵי הַדְּגִים מְזוֹנוֹת, דְּאֶפְשָׁר לְהֵם בְּלֹא מְזוֹנוֹת וְאִין מְזוֹנוֹתָן עָלֶיךָ : **אֲבַל צְדִין חֵיָה וְעוֹף**. הַמּוֹכְנִים מֵאֶתְמוֹל : **מִן הַבִּיבְרִין**. הַקְּטָנִים, שְׁאִין מְחַסְרִים צִידָה. וְרַבָּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל לֹאוּ לְאֶפְלוּגֵי אֶתְנָא קָמָא אֶתָּא, אֶלְא לְפְרוּשֵׁי { ב } : **כָּל הַמְּחַסֵּר צִידָה**. שְׁצַרְיָד לְבַקֵּשׁ תְּחַבּוּלוֹת כְּדִי לְתַפְסוֹ. וְכָל דְּרַהִיט בְּתַרִּיָּה וּמְטִי לִיהָ בְּחַד שְׁחִיָּה לֹא הֵי מְחַסֵּר צִידָה, וְאִי לֹא, הֵי מְחַסֵּר צִידָה :

פרק ג - משנה ב

וּמַעֲשֵׂה בְּנֹכְרֵי אֶחָד. חֲסוּרֵי מַחְסְרָא וְהָכִי קִתְּנִי, סִפְק מוֹכֵן אֲסוּר {ג} וְרַבֵּן גְּמְלִיאֵל מִתִּיר, וּמַעֲשֵׂה בְּנֹכְרֵי אֶחָד וְכוּ'. וְאִין הִלְכָה כְּרַבֵּן גְּמְלִיאֵל, אֵלֶּא פְּרוֹת וְדָגִים שֶׁהוֹבְאוּ בְּיוֹם טוֹב, סִפְק נִלְקָטוּ {ד} הַיּוֹם סִפְק מֵאֲתָמוּל, סִפְק נִצּוּדוּ הַיּוֹם סִפְק מֵאֲתָמוּל, אֲסוּרִים. וְכֹל שֶׁאֲסוּר לֶאֱכֹלוּ אֲסוּר לְטַלְטְלוּ. וְאִם צוּרְתָן מוֹכַחַת עֲלֵיהֶן, כְּגוֹן פְּרוֹת דְּכְמוּשִׁין שְׂאֵי אֶפְשָׁר שְׁנִלְקָטוּ הַיּוֹם, וְכֵן דָּגִים שֶׁהֵבִיאוּ מִמְּקוֹם רְחוֹק שְׂאֵי אֶפְשָׁר שְׁנִצּוּדוּ הַיּוֹם, מִתְּרִין. וְדָבָר מוֹכֵן שֶׁבֵּא מִחוּץ לְתַחוּם {ה} בְּשֶׁבִיל יִשְׂרָאֵל, אֲסוּר לְאוֹתוֹ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוֹבֵא בְּשֶׁבִילוֹ וְלִכְל בְּנֵי בֵּיתוֹ, וּמִתֵּר לְיִשְׂרָאֵל אַחֵר. וּפְרוֹת אוֹ דָּגִים שֶׁנִּתְּלָשׁוּ אוֹ נִצּוּדוּ בְּיוֹם טוֹב רֵאשׁוֹן מִתְּרִין לְעֶרֶב בְּלֵיל יוֹם טוֹב שְׁנֵי בְּכַדֵּי שְׂיַעֲשׂוּ, חוּץ מִשְׁנֵי יָמִים טוֹבִים שֶׁל רֵאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהֵם אֲסוּרִים עַד מוֹצָאֵי יוֹם טוֹב שְׁנֵי בְּכַדֵּי שְׂיַעֲשׂוּ. וּפְרוּשׁ כְּדֵי שְׂיַעֲשׂוּ, כְּדֵי שְׂיִתְּלָשׁוּ הַפְּרוֹת מִמְּקוֹם שֶׁנִּתְּלָשׁוּ וַיְבִיאוּ אוֹתָם מִן הַמְּקוֹם שֶׁהֵבִיאוּם. וְעִיר שֶׁדִּלְתוֹתֶיהָ נְעוּלוֹת בְּלִילָה צְרִידָה שְׂיִמְתִּין לְבַקֵּר בְּכַדֵּי שְׂיַעֲשׂוּ: אֵלֶּא שְׂאִין רְצוּנֵי לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ. שְׂאֵנִי שׁוֹנֵא אוֹתוֹ:

פרק ג - משנה ג

בְּהֵמָה מְסֻכָּנָתָהּ. שֶׁהוּא יָרָא שְׂמָא תָּמוּת. וְאִין צְרִידָה לָהּ, שֶׁכָּבֵר סֵעַד סְעוּדָתוֹ: לֹא יִשְׁחֹט. אֵלֶּא אִם כֵּן יוֹדֵעַ שְׂיֵשׁ שֶׁהוּת בְּיוֹם לֶאֱכֹל כְּזֵית צְלִי הַיִּמְנָה: מִבֵּית טְבִיחָתָהּ. שֶׁהוּא מְזֵמֵן וּמִפְשֵׁט מְעוּרוֹ וְעוֹמֵד. וְאִין הִלְכָה כְּרַבֵּי עֲקִיבָא: לֹא יְבִיאָנָה בְּמוֹט וּבְמוֹטָהּ. בְּשְׁנֵי בְּנֵי אָדָם. מִשּׁוּם דְּאוֹשָׁא מִלְתָּא {ז} וּמְזַלְזֵל בְּכַבּוּד יוֹם טוֹב:

פרק ג - משנה ד

בְּכוֹר שֶׁנִּפְּל לְבוֹר. בְּכוֹר בְּעַל מוּם שֶׁלֹּא הִרְאָהוּ לְחֻכְם מְעַרְב יוֹם טוֹב מִבְּעוֹד יוֹם לְהַתִּירוֹ, וְנִפְּל לְבוֹר בְּיוֹם טוֹב וַיָּרָא שְׂמָא יָמוּת שָׁם: יֵרֵד מִמְּחָה. שֶׁבָּקִי לְהַבְחִין בֵּין מוּם קְבוּעַ לְמוּם עוֹבֵר: וַיִּרְאָה. מוּם שֶׁהָיָה בּוֹ אֲתָמוּל, אִם מוּם קְבוּעַ הוּא: יַעֲלֶה וַיִּשְׁחֹט. דְּמִשּׁוּם מְקַצָּה לֵיכָא, דְּמֵאֲתָמוּל דְּעֵתִיָּה עֵילוּיָהּ: וְאִם לָאוּ לֹא יִשְׁחֹט. הָכִי קְאָמַר, וְאִם לָאוּ, דְּאוֹתוֹ מוּם שֶׁהָיָה בּוֹ מְעַרְב יוֹם טוֹב לֹא הָיָה קְבוּעַ אֵלֶּא הַיּוֹם נַעֲשֶׂה בּוֹ מוּם קְבוּעַ, אֶפְלוּ עֵבֵר וְהַעֲלָהוּ לֹא יִשְׁחֹט. וְלֹא אֶמְרִינָן מֵאֲתָמוּל הָיָה דְּעֵתִיָּה עֵילוּיָהּ וְכִינּוֹן שְׂיֵשׁ בּוֹ עֲכָשׁוּ מוּם קְבוּעַ נִשְׁחָטִיָּה, דְּהוּאֵיל וְהַמוּם שֶׁל אֲתָמוּל לֹא הָיָה קְבוּעַ, מְקַצָּה מִחֲמַת אֲסוּר הָיָה: אִין זֶה מִן הַמוֹכֵן. לָאוּ מִשּׁוּם מְקַצָּה אֲסוּר לִיָּה, דְּהָא לִית לִיָּה לְרַבֵּי שְׁמַעוֹן מְקַצָּה, אֵלֶּא מִפְּנֵי שֶׁמִּתִּירוֹ בְּיוֹם טוֹב הָיָה לִיָּה כְּמַתְקָנוּ, וְנִרְאָה כְּדוֹן דִּין, דְּגִזּוֹר בֵּיהּ מִשּׁוּם שְׁבוּת. וְהָכִי קְאָמַר, אִין הִתְרָתוֹ הִתֵּר {ח}, וְאִינוּ מוֹכֵן לְהִיּוֹת כְּשֵׁר:

פרק ג - משנה ה

בהמה שמתה. בבהמת קדשים מיירי, כדקתני עליה ועל החלה שנטמאת. ובהמת קדשים שמתה אסורה בהנאה וטעונה קבורה, הלכך לא יזיזנה ממקומה. אבל בהמת חלין מחתכין אותה לפני הכלבים. והני מלי שהיתה מספנת מאתמול, דדעתיה עילנה, אבל לא היתה מספנת מאתמול אף בהמת חלין לא יזיזנה ממקומה {ט}: **החלה שנטמאת.** אינה ראויה לכהן ביום טוב, אף להסקה או לתתה לכלבו, דאין מבערין קדשים מן העולם ביום טוב, ואפלו על ידי אכילת בהמה, דגזרת הכתוב היא שאין קדשים טמאים מתבערים מן העולם ביום טוב:

פרק ג - משנה ו

אין נמנין. אין פוסקים דמים להיות שנים שלשה בני אדם אומרים בהמה זו בשלשה זוזים, זוז לכל אחד {י}: **ושוחטים ומחלקים ביניהן.** למחצה לשליש ולרביע, ואין מזכירין פסוק דמים: **שוקל אדם בשר.** אף על פי שאסור לשקל בליטרא, דהוי מעשה חל, מתר לשקל כנגד הכלי וכנגד הקופיץ, ולמחר יראו הקופיץ והכלי כמה משקלו: **חכמים אומרים אין משגיחין.** אין מעינין: **בכף מאזנים כל עקר.** ואפלו לשמר הבשר מן העכברין אסור לשום אותו בכף מאזנים {יב}. והלכה פתחמים:

פרק ג - משנה ז

אין משחיזין את הספין. ברחים או במשחזות: **אבל משיאה על גבי חברתה.** דמשנה מדריך חל:

פרק ג - משנה ח

אבל לא במדה. בכלי המיוחד למדה שמוודד ומוכר בו. אבל אם אינו מיוחד לכך, אף על פי שעומד למדה, שפשישבר זה שהוא מוודד בו יעמד זה תחתיו, מתר למלאותו {טו}: **אם היה כלי של מדה.** אף על פי שעדין לא יחדו לכך, לא ימלאנו {טז}. ואין הלכה כרבי יהודה: **ממלא מדותיו מערב יום טוב.** לפי שאין מוודדין ביום טוב: **אף בחל המועד עושה כן.** מפני בטול בית המדרש, שהיו רבים באים לשאל הימנו במועד, שאין טרודין במלאכה, והיה ממלא מדותיו בלילה שאינו זמן בית המדרש {יז} כדי שיהא פנוי ביום: **מפני מצוי המדות.** כשהיה מוכר שמן היו לו מדות הרבה, ומביאין הלקוחות כליהן ומוודד לכל אחד ואחד במדה לעצמו, ומתמצות והולכות לתוך כליהן כל הלילה, כדי שלא ישאר לו השמן המדבק בשולי המדה ובדפנותיה ונמצא גוזל את הלקוחות:

פרק ד - משנה א

המביא. ממקום למקום. בתוך התחום {א}: **לא יביאם וכו'**. לתת שלש וארבע פדות בתוך סל או קפה וישאם, משום דנראה כמעשה חל לשאת משאות. ואם אי אפשר לו לשנות מתר: **אבל מביא הוא על כתפו**. אחד או שנים, דמוכח דלצורך יום טוב {ב}: **או לפניו**. בידו: **וכן המוליך את התבן**. להסק או לבהמה: **לא יפשיל קפה לאחוריו**. שנראה כדרך חל: **ומתחילין בערמת התבן**. ואף על פי שלא זמנה מבעוד יום ולא היה רגיל להסיק ממנה, דלית ליה להאי תנא מקצה: **אבל לא בעצים [שבמקצה]**. רחבה שאחורי הפתים קרויה מקצה, על שם שהיא מקצה לאחור ואין נכנסים ויוצאים לה תדיר {ג}. והנה עצים דאירי בהו הכא הן קורות גדולות של ארזים העומדות לבנין, דמקצה מחמת חסרון פיס נינהו, שדמיהן יקרים, ובהא אפלו רבי שמעון דלית ליה מקצה מודה:

פרק ד - משנה ב

אין נוטלין עצים מן הסכה. אפלו סכה שאינה של מצוה {ד} כגון בפסח או בעצרת, אין נוטלים ממנה עצים ביום טוב, משום סתירת אהל: **אלא מן הסמוך לה**. כגון קנים הזקופים סמוך לדפנות ולא נארגו עם הדפן, דלא בטלו לגבי דפן {ה}, לפיכך נוטלים מהן ביום טוב: **מביאין עצים**. תלושים מן השדה שבתוך התחום, מן המכנס: **ומן הקרפף אפלו מן המפזר**. מתניתין יחידאה היא ואינה הלכה, אלא הלכתא אין מביאין עצים אלא מן המכנסים שבקרפף. ומן השדה לא יביא כלל, ואפלו מן המכנסים, דלאו דעתיה עלויהו הואיל ואינן משתמרים שם. אבל מן הקרפף שהוא משתמר ומקוף סביב, כשהן מכנסין דעתיה עלויהו: **כל שסמוך לעיר**. ממש. והוא דאית ליה פותחת מפתח שמשתמר {ז}, דרבי יהודה תרתי בעי, סמוך לעיר ופותחת. ומשום דקסבר סתם קרפפות יש להם פותחת, משום הכי לא חש להזכירה: **רבי יוסי אומר כל שנכנסין לו בפותחת, ואפלו בתוך תחום שבת**. כיון דאית ליה פותחת לא בעינן סמוך, אלא אפלו רחוק עד קרוב לסוף תחום שבת. ואם הוא סמוך לא בעינן פותחת. ובסמוך בלא פותחת או פותחת בלא סמוך שרי. והלכה כרבי יוסי {ח}:

פרק ד - משנה ג

אין מבקעין עצים מן הקורות. הסדורות בארץ, כדי שלא יתעקמו, ועומדות לבנין {ט}: **ולא מן הקורה שנשברה ביום טוב**. ואף על גב דהשתא להסקה קימא, בין השמשות לאו להכי קימא {י}: **ואין מבקעין**

לא בקרדס. מתניתין חסורי מחסרא והכי קתני, אבל מבקעין מן הקורה {יב} שנשברה מערב יום טוב, וכשהן מבקעין אין מבקעין לא בקרדס: **ולא במגרה.** כעין ספין ארד מלא פגימות וקוצצין בו עצים עבים. וכלי אמון הוא: **מגל.** אף הוא כלי אמון, ונראה פרוצה לעשות מלאכה: **אלא בקופיץ.** סתם קופיץ הוא ספין של קצבים, ואינו כלי אמון. ויש מהן שיש להן שני ראשין, ראש אחד רחב ונקרא צד נקבות, וראש אחד צר ונקרא צד זכרות, ואין מבקעין בו אלא בצד זכרות שלו {יד}: **נוטל ממקום הפחת.** ולא אמרינן מקצים מחמת אסור הן דאין יכל לפחתו ביום טוב ואסח דעתיה מניהו, דבית דתנן במתניתין מירי שאינו בנוי בטיט ובסיד אלא סדור של לבנים זו על זו בלא טיט, והשתא אין בפחיתתו אסורא דאורייתא {טו}, הלכך לאו מקצים ניהו, כי היכי דאמרינן גבי טבל דלאו מקצה הוא שאם עבר ותקנו מתקן: **אף פוחת לכתחלה.** דהואיל ואין שם טיט אלא לבנים סדורין זו על זו, לא הוי סותר, ושרי לפחות לכתחלה. ואין הלכה כרב

פרק ד - משנה ד

אין פותחין את הנר. לטל אחד מן הביצים של יוצר חרש ולתחב אגרופו לתוכו לחקק נר, מפני שעושה כלי {טז}: **ואין עושין פחמין.** דאינהו נמי כלי ניהו לצורפי זהב, ופתילה נמי כלי היא להדלקה, שצריכה עשיה ותקון: **ואין חותכין אותה לשנים.** לפי שהוא מתקן כלי. ולמעכה ביד מתר: **חותכה באור.** נוטן שני ראשי הפתילה בפי שתי גרות שצריד להדליקן פאחת ומדליק באמצע, דהשתא לא מוכח דלתקונא מנא מכון אלא להדלקה בעלמא. והלכה כרב

פרק ד - משנה ה

ואין חותכין את הנר. שנותנין בו שמן, ועומד בפני האש כל זמן שהשמן בתוכו, ואינו **גורפין תנור וכירים.** אם נפל לתוכן מטפילה של תנור ומן הטיח, אין גורפין אותו, דמתקן מנא הוא. ואתיא כרבנן דאמרי מכשירי אכל נפש אסירי: **מכבשין.** משכיבין את האפר ואת העפר כדי שיהיה חלק {יח}. ואם אי אפשר לו לאפות אלא אם כן גרף, מתר: **מקיפין.** מקרבין זו אצל זו. כמו אין מקיפין בריאה: **לשפת.** לערד ולהושיב עליהם קדרה {יט}, והאור בין שתי החביות. ואסר לה משום דדמי לבנין {כ}: **[ואין סומכין] את הקדרה בבקעת.** דלא נתנו עצים אלא להסקה {כא}. ובקעת, עצים שנתבקעו: **וכן הדלת.** אין סומכין אותה בבקעת, דעצים מקצים הם אצל כל תשמיש חוץ מן ההסקה: **ואין מנהיגים את הבהמה במקל.** משום דנראה כמוליכה למכר בשוק {כב}:

פרק ד - משנה ו

משלפניו. ממה שלפניו בבית: **לחצץ בו שניו.** לטל בשר החוצץ בין שניו. ומשלפניו לאו דוקא, דלרבי אליעזר אף מן החצר נמי מתר לטל, דקאמר כל מה שבחצר מוכן הוא {כג}. והא דנקט משלפניו, משום רבנן דפליגי דאפלו משלפניו להדליק אין, לחצץ לא, דסברי לא נתנו עצים אלא להסקה: **וחכמים אומרים מגבב משלפניו ומדליק.** אבל מן החצר לא, דהואיל וקסמין דקין הו וטורח לקוששון ולגבבון, מאתמול לאו להכי קימי. ודקאמרת נוטל קיסם לחצץ בו שניו, אנו אית לן דאף משלפניו לא יטל אלא להדליק, דלא נתנו עצים אלא להסקה. ובתרת פליגי. והלכה פחכמים. ואין מתר לטל קיסם לחצץ בו שניו אלא מאבוס של בהמה. ולא יחתכנו ויתקנונו לכך, אלא אם כן היה לח וראוי למאכל בהמה, שכל דבר הראוי למאכל בהמה מתר לחתכו בין ביום טוב בין בשבת, ואין בהם משום תקון כלי:

פרק ד - משנה ז

אין מוציאין את האור. משום דמוליד ודמי למלאכה, שבורא האש הזה ביום טוב: **מן העפר.** יש קרקע כשחופרין אותה מוציאה אור ממקום מחפרת שלה: **ולא מן המים.** נותנים מים בכלי זכוכית לבנה ונותנו בחמה כשהשמש חם מאד והזכוכית מוציאה שלהבת, ומביאים נערת ומגיעים בזכוכית והיא בוערת: **אין מלבנין.** באור: **את הרעפים.** דוקא ברעפים חדשים, משום דמשוי ליה מנא בהסק זה, שהו מתחסמין ומתחזקים על ידי האור: **רעפים.** כלי חרס חלולים באמצען שמכסים בהן הגגות: **ועוד אמר רבי אליעזר.** משום דתנא אחת לקלא גבי מקצה והדר אמר אחריתי, קאמר ועוד: **עומד אדם על המקצה.** הצריד הזמנה, והזמנה מועלת לו: **ערב שבת בשביעית.** שאין מעשר נוהג בה ואין מחסר אלא הזמנה. והוא הדין במעשר ובשאר שני השבוע. אלא אורחא דמלתא נקט, דסתם מקצה לאו מעשר הוא, דגרוגרות וצמוקים הו סתם מקצה ואין רגילין לעשר קדם גמר מלאכה {כו}: **מפאן אני נוטל למחר.** וסגי בהכי, דיש בררה: **עד שירשם.** בסימן, דאין בררה. והלכה פחכמים:

פרק ה

פרק ה - משנה א

משילין פרות דרך ארבה. מי שיש לו פרות או תבואה שטוח על גגו להתניבש וראה גשמים ממשמשים ובאים, התירו לו לטרוח ולהשליך {א} דרך ארבה שבגג והם נופלים לארץ, דליכא טרחא יתירא. ודוקא ארבה, דכל ארבה מלמעלה למטה [בתקרת הגג], אבל חלון כגון גג שמקוף מחצות

וחלון בפתל וצריך להגביהו עד החלון ולהשליכו, כלי האי לא שרו רבנן למטרח: ומכסין את הפרות. ולא אמרינן טרח שלא לצרף יום טוב הוא {ב}, דמשום הפסד ממון שרו ליה רבנן: דלף. גשמים הנוטפים מן הגג: וכן כדי יין וכדי שמן. מכסין אותן מפני הדלף: תחת הדלף. לקבל את המים שלא יטנפו הבית. ואם נתמלא הכלי שופך ושונה ואינו נמנע:

פרק ה - משנה ב

כל שחיבין עליו. שאסרו חכמים לעשותו בשבת משום שבות: או משום רשות. שיש בו קצת מצוה אבל לא מצוה גדולה, וקרוב הוא להיות דבר הרשות, ויש בו אסור מדברי סופרים: או משום מצוה. או שיש בו מצוה מממש, ואסרו חכמים לעשותו בשבת: חיבין עליו. שלא לעשותו ביום טוב: ואלו הן משום שבות. שהטילו עליו חכמים לשבת מהן ואין בעשייתן שום מצוה: לא עולין באילן. גזרה שמא יתלש {ה}: ולא רוכבין על גבי בהמה. גזרה שמא יחתך זמורה להנהיגה: ולא שטין על פני המים. גזרה שמא יעשה חבית של שיטין {ו}: ולא מטפחין. כף על כף {ז}: ולא מספקין. כף על גרף {ח}: ולא מרקדין. ברגל. וכלהו גזרה שמא יתקן כלי שיר: ואלו הן משום רשות. משום דהנך דסיפא הוו מצוה גמורה, לגביהו קרי להני רשות {י}: לא דנין. דין. וזמנין דהוי רשות, כגון שיש בעיר גדול ממנו, שאין מטל עליו לדון: ולא מקדשין. קדושי אשה. וזמנין דלא הוי מצוה גמורה אלא רשות, כגון דאית ליה אשה ובנים: ולא חולצין ולא מיבמין. נמי בזמן שיש אחיו הגדול ממנו הוי רשות, דמצוה בגדול ליבם. וטעמא דכלהו, גזרה שמא יכתב {יא}: ולא מעריכין. ערף פלוני עלי. ונותן כפי השנים כמו שכתוב בפרשת ערכין (ויקרא כז): ולא מחרימין. הרי בהמה זו חרם. וסתם חרמים לבדק הבית {יב}. וכלהו אסרינהו רבנן משום דדמו למקח וממכר {יג}, שמוציא מרשותו לרשות הקדש: ולא מגביהו תרומות ומעשרות. ואפלו כדי לתנם לכהן בו ביום, דמחזי דמשום שמחת יום טוב דכהן שהוא צריך להן הוא מפרישן, אפלו הכי אסור, דהוה ליה מתקן. והני מלי פרות דטבילי מאתמול, אבל פרות דטבילי האידנא כגון עסה לאפרושי מינה חלה מפרישינן לה ביום טוב ויהבינן לכהן: אין בין יום טוב לשבת אלא אכל נפש בלבד. הך סתמא כבית שמאי דאמרי אין מוציאין לא את הקטן ולא את הלולב ולא את ספר התורה לרשות הרבים, דלא התרה הוצאה אלא לצרף אכל נפש. אבל אנו קיימא לן כבית הלל דאמרי מתוך שהתרה הוצאה לצרף אכל נפש התרה נמי שלא לצרף {טז}. ואיכא נמי משילין פרות דרף ארבה דריש פרקיו, דבשבת אסור וביום טוב מתר:

פרק ג - משנה א

כרגלי הבעלים. אין אדם יכול להוליכה ביום טוב אלא במקום שבעליה יכולים לילך: או לרועה הרי אלו כרגלי הבעלים. מתניתין כשיש בעיר

שְׁנֵי רוּעִים, דָּלָא יִדְעִינָן לְהֵי מַנְיָהּ הוּיָא לֵה דְעַת בְּעָלִים, הַלְכָּד הָרִי הוּ
כְּרַגְלֵי הַבְּעָלִים אִם אֵינָה אֶצֶל הַרוּעָה מִבְּעוּד יוּם. אֲבָל כְּשָׂאִין בְּעִיר אֶלָּא
רוּעָה אֶחָד, כָּל בְּנֵי הָעִיר מְעַמִּידִין בְּהַמְתָּן בְּרִשׁוּתוֹ וּבִקְנִית שְׁבִיתתוֹ, וְהוּיָא
לֵה כְּרַגְלֵי הַרוּעָה: **וְשָׂאִינָן מִיַּחַדִּים**. לְאַחַד מֵהוּ, אֶלָּא לְכֻלָּן: **הָרִי אֱלוֹ**
כַּמְקוֹם שְׁהוֹלְכִין. לְמַקּוֹם שְׁכַלָּן יְכוּלִין לִילָדָּ מִתַּר לְהוֹלִידָּ אֶת הַכְּלִים. אֲבָל
אִם עָרַב אֶחָד מֵהוּ לְסוּף אֲלָפִים לְצַפּוֹן וְהַשְּׂאָר לֹא עָרְבוּ, הוּא מְעַבֵּב עַל
יָדָם מְלַהוֹלִיכָה לְדָרוֹם אֲפֹלוּ פְּסִיעָה אַחַת מִפְּנֵי חֶלְקוֹ, וְהוּ מְעַכְבִּין עַל יָדוֹ
מְלַהוֹלִיכָה לְצַפּוֹן אֶלָּא אֲלָפִים אַמָּה שְׁהוּ מִתְרִין בְּהוּ:

פְּרָק ה - מִשְׁנָה ד

כְּרַגְלֵי הַשּׁוֹאֵל. שְׁהָרִי קָנָה שְׁבִיתתוֹ אֶצֶלוּ בֵּין הַשְּׁמֻשׁוֹת, דְּבִין הַשְּׁמֻשׁוֹת
שְׁהוּא כְּנִיסַת הַיּוֹם קוֹנָה שְׁבִיתתָּה. וְאֲפֹלוּ לֹא בָּא לִידָּ הַשּׁוֹאֵל אֶלָּא בְּיוֹם
טוֹב {יח}, דְּלֹאוּ בְּרִשׁוּתֵיהָ קִיְמִין בְּבִין הַשְּׁמֻשׁוֹת, הָרִי אֱלוֹ כְּרַגְלֵיו שֶׁל
שּׁוֹאֵל. וְאִם שְׁאֵלוּ בְּיוֹם טוֹב מִשְׁחֻשְׁכָּה, הָרִי הוּ כְּרַגְלֵי הַמְּשָׂאִיל, לְפִי שְׁקָנָה
שְׁבִיתתָּה אֶצֶל בְּעָלָיו. וְאֲפֹלוּ הִיָּה רָגִיל לְהַשְּׂאִיל בְּכָל יוֹם טוֹב {יט}: **הָאִשָּׁה**
שְׁשָׂאֵלָה מִחֻבְרַתָּה תִּבְלִין. לְקַדְרַתָּה: **וּמִים וּמְלַח**. לְעַסְתָּה: **הָרִי אֱלוֹ**.
הַקְּדָרָה וְהַעֲסָה: **כְּרַגְלֵי שְׁתִּיָּהוּ**. אִין מוֹלִיכִין אוֹתָן אֶלָּא בְּמַקּוֹם שְׁשְׁתִּיָּהוּ
יְכוּלוֹת לִילָדָּ. דְּכִינָן דְּבִיּוֹם טוֹב שְׁאֵלָה, קָנוּ הַתִּבְלִין אוּ הַמִּים וְהַמְּלַח
שְׁבִיתתָּה אֶצֶל בְּעָלֵיהוּ: **שְׂאִין בְּהֵם מִמֶּשׁ**. אִין נִכְרוֹת לֹא בְּקַדְרָה וְלֹא בְּעֲסָה,
כְּגוֹן שְׁהַתִּבְשִׁיל עָבָה וְאִין הַמִּים נִכְרִים בָּהּ, הַלְכָּדָּ אִין מְעַכְבוֹת הוֹלְכָתָן.
וּבְמַלַּח לֹא פְּלִיג רַבִּי יְהוּדָה, דְּמִירֵי בְּעֲסָה שְׁנֹלוּשָׁה בְּמַלַּח שְׁהִיא גְּסָה וְעָבָה,
שְׁהִיא נִכְרַת וְיֵשׁ בָּהּ מִמֶּשׁ. וְאִין הַלְכָּה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

פְּרָק ה - מִשְׁנָה ה

וְשִׁלְהֶבֶת. כְּגוֹן הַדְּלִיק נְרוֹ בְּשִׁלְהֶבֶת חֲבָרוּ, אִינוּ מְעַכְבֵּב בְּאִסוּר תְּחוּמִין:
מוֹעֲלִין בָּהּ. הַנְּהַנָּה מִמְּנָה מְבִיא אֲשֶׁם מְעִילוֹת: **וְשִׁלְהֶבֶת לֹא נִהְיִין**.
לְכַתְּחִלָּה מִדְּרַבָּנָן. וְאִם נִהְיִין לֹא מוֹעֲלִין, אִין חֲיָבִין קָרְבַּן מְעִילָה, דְּלִית בָּהּ
מִמֶּשׁא. וְכֵן הַמוֹצִיא גְּחֻלַּת בְּשֶׁבֶת לְרִשׁוּת הַרְּבִים חֲיָב, וְשִׁלְהֶבֶת שְׁדַחְפָּה
בְּיָדוֹ מְרִשׁוּת הַיַּחֲדִיד לְרִשׁוּת הַרְּבִים פְּטוֹר: **כְּרַגְלֵי הַיַּחֲדִיד**. אִין מוֹלִיכִין
הַמִּים אֶלָּא כְּרַגְלֵי בַּעַל הַבּוֹר: **כְּרַגְלֵי אוֹתָהּ הָעִיר**. אֲלָפִים אַמָּה לְכָל רוּחַ
חוּץ לְעִבּוּרָה {כב}: **וְשִׁל עוֹלֵי בָּבֶל**. הָעֵשׂוֹי לְעוֹבְרֵי דְרָכִים בְּאִמְצַע הַדְּרָדָּ,
וְעֵשׂאוּם בְּנֵי הַגּוֹלָה לְשִׁתוֹתָם בְּעִלוֹתָם: **כְּרַגְלֵי הַמְּמַלָּא**. מִפְּנֵי שְׁהוּא הַפְּקָר
וְהַפְּקָר נִקְנָה בְּהַגְּבָהָה. וְאִם בָּא אֶחָד וְשָׂאֵל לוֹ מִיָּמִינוּ אִינוּ מוֹלִיכִין אֶלָּא
כְּרַגְלֵיו, דְּקָסְבַּר הָאִי תִנְאֵ יֵשׁ בְּרָרָה לְהַחְמִיר {כג} וּמֵאֲתָמוּל הַבְּרַר הַדְּבַר
דְּלֵהִיא גְּבָרָא חֲזוּ וּבְרִשׁוּתֵיהָ קִיְמִי. וְדָלָא כְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי דְּאָמַר חֲפָצֵי
הַפְּקָר קוֹנִין שְׁבִיתתָּה לְעֶצְמוֹ בְּמַקּוֹמוֹ:

פרק ה - משנה ו
לא יבאו לו. מפרותיו, הואיל והוא לא ערב לשם, דפרותיו כמוהו:

פרק ה - משנה ז
מי שזמן אצלו אורחים. מעיר אחרת, ויבאו אצלו על ידי ערוב: לא יוליכו.
לאחר סעודה מנות בידם לביתם: אלא אם כן זכה להם. על ידי אחר: